

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA.

XIII. letnik.

Av gust.

8. št. 1907.

OPIS TRENTE.

II. ZGODOVINA. (Dalje.)

JOS. ABRAM.

Ker smo že pri cerkvi, spomnimo se še prvih trentskih duhovnikov. Beneficij trentski je ustanovil grof Herman Attems l. 1693. in je trajal do l. 1781. Stara mašna knjiga ima napis v latinščini: Lastnina kapele D. M. v Trenti 1694., knjiga sama pa je tiskana v Benetkah leta 1699. V Trenti je bila zlasti v prejšnjih časih zelo obiskovana božja pot in še dandanes radi romajo v Trento Bolčani in bližnji Kranjci, to pa zlasti na sv. Ano in pa na Malo Gospojnico, ko je tudi sejem za kozle. Ta dva dni se v Trenti kar tare ljudstva. V cerkvi visi po stenah tudi več palic, bergelj i. dr. in pa votivnih (obljubljenih zahvalnih) podob, ki so iz sledečih let: 1717, 1747, 1749, 1754, 1756, 1757, 1761, 1764, 1765, 1766, 1773 in dve brez data (1774 ?). Na par podobah so navedeni tudi vzroki.

Ime prvega beneficijata nam ni znano, drugi se je imenoval Persa. Najznamenitejša osebnost pa je bil naslednik, Frančišek Venceslav Lucenperger, Goričan. Ta nenavadni mož je bil v Trenti že pred letom 1718. in je ostal tam do svoje smrti leta 1781. Kdaj je došel v Trento, se ne ve, vendar iz oporoke Gregorija Pretnarja, hišna številka 7 (pismo hrani Pretnar, hišna številka 41), ki jo je bil spisal sam Lucenperger 17. februarja 1718. l., posnemamo, da je bil tam že pred letom 1720., kakor se navadno navaja.

Rajni Furlan (vulgo), cerkovnik, in tudi drugi Trentarji so pripovedovali o »Ranjkem Trentarju«, kakor ga še dandanes imenujejo, sledeče:

Lucenberger pride v Trento. Sreča staro ženico in jo vpraša: »Žena, kam greste?« — »V cerkev žebrat«, mu odgovori in se ne briga dalje zanj. Nato pride neka čeča (dekle). Ta tudi odgovori tako. »Ali bi ne mogel danes tukaj maševati?« jo povpraša nadalje. »O da«, odgovori dekle, »pa so mari oni tisti novi gospod, ki ima priti?« — »Magari takó ne«, odgovori mož in se plašno ozira

okoli po divjini, ki je bila še dosti večja kakor dandanes. Mož odmašuje tu, potem pa se odpoti nazaj proti Bolcu. Tudi blago, ki ga je bil že gori spravil, ukaže spet odpeljati. Za njim jo pa takoj uderejo Trentarji in ga prosijo, naj se vrne, in res se je vrnil. Bil je že v Koritnici.

Po drugem sporočilu ga je takratni bolški župnik pregovarjal, naj ostane: »Kaj mislijo, kaj rajtajo? Naj le potrpijo . . .«

Je pa še drugo sporočilo, ki pravi: Po končani sv. maši je šel Lucenperger še enkrat v cerkev, da bi se poslovil od D. M. »O, Marija«, vzdihne, »nikar me ne zapusti!« In Marija mu odgovori: »Če me ti ne zapustiš, tudi jaz tebe ne!« Zaobljubil se je, da ostane do smrti.

Lucenperger je bil zlasti po prenehanju rudnika leta 1778. v pravem pomenu besede pastir. Imel je sam okoli 100 ovac in precej dosti zemljišča. Pri sebi je imel tri sestre, ki so po njegovi smrti vse pograbile. Ena, Polona, ki je pa bila menda sestrina hči, se je poročila v Koritnici. Njen sin Hanza (Janez), študent, je bil praded Špika v Trenti. Tožbarji so bili namreč dobili od »Ranjkega Trentarja« posestvo v Koritnici.

O »Ranjkem Trentarju« ve ljudstvo mnogo pripovedovati še dandanes. Bil je zelo pobožen mož. Tudi prorokoval je ljudem, med drugim to: »Pridejo taki časi, da bo od Predela do Gorice ena sama krava. Takrat bi ne hotel, da bi bili še jermeni mojih čevljev na svetu. To bo takrat, ko bo kmet kmeta sodil in ko se bodo vile železne kače«. Ako se zdaj kaj slabo godi, pa pravijo Trentarji in Bolčani sploh: »A kaj, zdaj so prišli tisti časi, o katerih je pravil „Ranjki Trentar“. O njem vedo ljudje tudi okoli Kobarida.

O Lucenpergerju se pripoveduje tudi, da je hodil pogosto in zelo rad pit »Krajcarico«, t. j. oni obilni izvir, oziroma potok, ki izvira v erarnem gozdu Velikem Proseku v Zadnjici tik pod kolovozom in se izteka v mimotekoči Veli potok. (Zadnjica se združi ž njim šele lučaj dalje.) Krajcarica mu je zelo ugajala radi izborne vode. Govori se, da je Lucenperger vsakikrat vrgel v vodo po 1 krajcar; drugi pa pravijo, da je vedno pravil, da je vreden vsak kozarec te vode 1 krajcar, kar je verjetno. Triglavski in drugi turisti jo tudi radi pijejo.

V župnopisni knjigi je napisal o Lucenpergerju nekdanji vikar trentski A. Červ (1870—1872) tole: Franciscus Venceslaus Lucenperger, Goritiensis, qui ultra 60 annos in his scissuris petrarum gemebat ut columba profundae contemplationi immersus, donec 18. Junii 1781. annis et meritis plenus spiritum Domino

redderet. Resurrectionem gloriosam expectat in capella B. M. V. Lauret. sub jugi lumine sepultus. A populo veneratur nomine »Ranjki Trentar«. (Frančišek Venceslav Lucenperger, ki je nad 60 let zdihoval v teh duplinah skalovja kakor golob, zatopljen v globoko premišljevanje, dokler ni 18. junija 1781. l., let in zaslug poln, vrnil Gospodu duhá. Častitljivega vstajenja čaka v kapeli D. M. Loreške, zakopan pod večno lučjo. Ljudstvo ga časti z imenom »Ranjki Trentar«.)

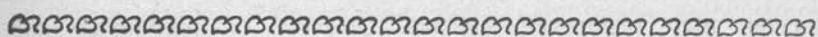
Omenjam še, da je stanoval Lucenperger v sedanji Špikovi hiši. Sedanje župnišče je bilo sezidano l. 1858. na razvalinah starega gradu.

Kje so kopali rudo, smo že omenili. Imeli so več jam. Zdi se, da so vrtali izprva le z železnim orodjem, kesneje pa so tudi razstreljevali. V Srednjici je nekoč plaz zasul tri rudarje. Imeli so svojo kočo za Podnom v kotu. Ko so šli k jami v vrh, jih hipoma zasuje plaz. Vodnik, fantič s h. št. 23 na Logu, ki pa je stanoval pri Šilu št. 8, pod izvirom Soče, se reši in hiti brzo naznanit nesrečo. Od onih treh se je eden rešil z veliko težavo izpod snega in se priplazil blizu kočice; tu ga je pa obšla slabost, obesil je še plašč na drevo in se ulegel k večnemu počitku. Tam so ga tudi našli. Več funtov težko kladivo ter tudi druga dva tovariša so dobili izpod snega šele kesneje. Ono kladivo so hranili več časa; pozneje ga je dobil neki Drežničan, gozdni čuvaj.

Videli smo, kako so se menjavali gospodarji rudnikov. Do našali so pač le majhen dobiček in zato so tudi bolj in bolj propadali. Rutar piše, da so bili slednjič opuščeni l. 1778., a ustno izročilo nam pravi, da jih je imel za Silbernaglom nekaj časa še Branko iz Gorenje Bele. Ko je bil rudnik prenehal, so se delavci razleteli na vse strani, v Trenti so ostali le posestniki zemljišč. Zamenjati so morali kladivo s pastirsko palico in sekiro ter se ubijati za življenje po robeh in vodi. Z rudnikom je propadel kdove kako tudi trentski beneficij in v kolo trentskih pastirjev je moral stopiti še njih dušni pastir, stari Lucenperger, in je moral tudi pasti ovce, ako se je hotel preživiti.

Po Lucenpergerjevi smrti ni bilo v Trento 77 let nobenega duhovnika; to nam tudi priča, kako je bila pozabljena in zapuščena od sveta. Tudi vozna pot v Bolc je kmalu razpadla, ker je ni nihče več rabil. Namesto nje pa so nastale neštete steze po planinah in vrheh, ki jih je Trentar silno vzljubil in po katerih hodi in vriska še dandanes in se čuti na njih srečnega in zadovoljnega kljub vsej ubožnosti.

(Dalje prih.)

NA PAR SVETOPISEMSKIH GORAH V PALESTINI.

RADIVOJ PETERLIN.

Lani, dne 27. marca, sem se odpeljal s parnikom »Lazarevom« iz Odese v zaželjeno Palestino.

Morje je bilo ves čas do Carigrada, od Dardanel do Atosa in Soluna in od tam do Smirne silno neugnano; šele ko smo bili mimo otoka Hiosa in se bližali Rodosu, je nastalo tiho, prekrasno pomladansko vreme. Vsi potniki in romarji so bili na krovu in občudovali naravo. Na desni strani morje, dalje na obzorju zeleni Kipros (Ciper) in zopet črta morja, na levi maloazijski mili bregovi in nad njimi visoke, s snegom pokrite Sirijske planine. Po noči dne 7. aprila pozdravimo prvič v mesečnem svitu lesketajoče se snežene vrhove Libanona, drugo jutro smo v Bajrutu, najkrasnejšem pribrežnem mestu Male Azije, a v ponedeljek, dne 9. aprila se ustavi »Lazarev« na vzmorju pred Jafo, ciljem naše pomorske vožnje.

1. Iz Jafe v Jeruzalem čez Judejske gore.

Iz Jafe v Jeruzalem vodi železnica; no jaz sem iz turističnih in tudi gmotnih ozirov sklenil, vse svete kraje, kolikor bo mogoče, obhoditi. Že med potjo se nas je nekaj mladih ruskih romarjev zmenilo, da pojdemo skupaj čez gore po cesti v Jeruzalem. Ob enajstih smo odšli iz mesta.

Zimsko deževno vreme je minilo in narava je kroginkrog praznovala svojo pomlad. Vsenaokoli je dehtel duh cvetočih limon in pomaranč in razlegalo se je petje slavčkov in cvrčanje cikad. Nežen veter je včasih zanesel k nam vzduh, nasičen z opojnostjo cvetočih rož in jasmina ali smole košatih pinij. Hodili smo dve dobri uri sredi bogatih jafskih vrtov, odkoder so nas pozdravljale iz goščave temnozelenega listja zlate naranče in bledorumene citrone. In sredi vrtov kot čuvaji so stale vitke palme in zibale v vetru svoje pahljače. Po poti so nas srečavali belooblečeni Arabci z osli, natovorjenimi z zlatim sadjem. Solnce ni bilo prevroče, in mi smo z navdušenim, otročjim veseljem korakali prvič v življenju po svetih tleh »obljubljene dežele«.

Z vrtov smo prišli na bujnozeleno polje. Na levi strani pod nami proti morju se je razprostirala plodonosna Sarovska ravnina, na desni smo videli v daljavi za njivami rjave peščene griče, začetek male primorske puščave. Ob cesti na holmcih so stali

zapuščeni stolpi, kjer je bila nekdanja turška cestna straža, ki je varovala potnike razbojnikov. Okoli treh popoldne smo bili v mestu Ramlah, kjer smo se odpočili v grškem samostanu in kupili na bazarju (trgu) kruha na pot.

Precej pozno smo odšli dalje. Dva frančiškanka iz Ramel sta nas srečala in povedala, da lahko prenočimo pri trapistih v vasi Latrunu, kake tri ure od tu v gorah. Prešli smo ozko dolino, po kateri pelje železnica v Jeruzalem. Počasi smo se vzpenjali višje in višje na gore. Vedno lepši in obširnejši je bil pogled nazaj v dolino na mesta Ramle, Lido in Jafo, na svetlozelene njive in travnike, temne vrtove, bela, snežena poslopja in na modro bleščeče se morje. Nismo pa še prišli do Latruna, ko je nastala črna noč. Ničesar nismo mogli okoli sebe razločiti. Slišali smo le iz temine lajanje psov, mukanje živine in zategnjeno petje Beduinov. Legli smo ob cesti na travo in čakali, da se pokaže luna izza gor. V čisto neznanem kraju ne more nihče prvo noč brez skrbi spati in zato smo sklenili, hoditi vso noč, da pridemo prej v Jeruzalem.

Mesec je obsvetil okolico in mali karavan se je pomikal dalje po srebrnem traku, veliki cesti. Bilo je nekaj čarobnega, tajnostnega v našem nočnem potovanju po Judejskih gorah. Kakor ogromne pošasti so štrlele v svetlejše nebo silhuete kamnatih vrhov in jarki pod nami so se izpreminjali v požrešna, nenasitna brezna. Svetla skala ali kamen med drevjem, to je bila zver in vsak samotno stoječ grm razbojnik. In ta mrtvaška tišina naokrog! V taki tišini te je strah svojih lastnih korakov. Tako se godi človeku, ki posluša ves večer pravljice o strahovih, o mrtvecih in gre potem v črni noči čez pokopališče domov. Bogve kolikokrat je šel že opolnoči tod mimo in ni se bal, a zdaj se trese in lasje mu štrle na glavi kot ščetine. A koliko smo mi čitali in slišali o zverinah, kačah in razbojnikih v Palestini, pa naj bi bili hladnokrvni v tej prvi noči v ravno tej Palestini?! Seveda, ako bi bili že tedaj vedeli, kako dober narod so ti Arabci, bi se bili malo brigali za govoričenje raznih Karlov Mayev.

Toda čuj, kaj neki pomeni to žvenkljanje? Vedno bliže prihaja in že so se pokazale pred nami na cesti visoke postave in zvonjenje zvoncev se razlega v tišino. Počasi, z enakomernimi koraki stopajo mimo nas drug za drugim obremenjeni velblodi in molče jih spremljajo ob strani njih gospodje in poganjači. Karavan gre iz Jeruzalema v Jafo in, ko nastane dan, bode tam.

Opolnoči pridemo v divje tesnice Bab-el Vadi, na polpoti od Jafe do Jeruzalema. Tam stoji samotni han (gostilnica), kjer si damo skuhati čaja. Odtod dalje pelje cesta sredi skoraj

navpičnih skal strmo kvišku. Ko se zdani, smo na samotni planoti, kjer razen trave in krvavih anemon ter par vrst drugih pomladanskih cvetlic in nekaj sključenih oljk ne zapazite ničesar drugega kot golo skalo kroginkrog. Dan je oblačen in hladen. Mi hodimo z gore v dolino in zopet na goro in vedno mislimo: »Še na to goro se moramo povzpeti, in videli bomo Jeruzalem«. Toda za to goro pride dolina in zopet gora še višja od prejšnje, a Jeruzalema ni in ni. Tuintam sloni vasica na kraju prepada pod senco oljk. Vsi trudni pridemo nazadnje na goro, odkoder je v daljavi viden stolp na Oljski gori. Pod nami je globoka dolina, vsa v oljkah in v smokvah, z vasjo Kalonije, kjer žive Židi, ki so se iz Evrope preselili semkaj. V to dolino se moramo še spustiti in zlesti na drugi strani na še višjo goro, in pred nami je — Jeruzalem. Toda oči so razočarane, ker so si predstavljale to sveto mesto čisto drugačno, veličastnejše; a zdaj vidijo le vrsto umazanordecih streh in drugega nič!

Opoldne smo v razkošnem ruskem gostišču.

(Dalje prih.)

DRUŠTVENE VESTI.

Umrli je dne 27. julija t. l. večletni član akad. krožka Češke podružnice gospod Viktor Rohrmann ml. v Ljubljani, ki je vedno vestno izpolnjeval svoje planinske dolžnosti. Ljubil je domače planine in jih pogosto tudi obiskal. Vsled svojega blagega značaja je imel mnogo prijateljev, ki danes žalujejo po nepozabnem Viktorju. — Žalujoči Rohrmannovi obitelji naše iskreno sožalje, blagemu pokojniku pa bodi zemljica lahka!

Novi člani. Osrednjega društva: Remeč Bogumil, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani, Černič Mirko, stud. med. v Št. Janžu. Dr. Šešarek Bela, zdravnik v Ljubljani. Drahsler Milan, uradnik Kreditne banke v Ljubljani. Lavrič Anton, stud. med. na Viču pri Ljubljani. Vertačnik Alojzij, stud. iur. na Viču pri Ljubljani. Karlin Ivan, stud. iur. v Ljubljani. — Idrijske podružnice: Šturm Henrik, c. kr. okrajni sodnik. Slavik Bohumil, c. kr. rud. nadoskrbnik. Kropač Josip, c. kr. rud. oskrbnik. Kos Josip, gostilničar. Levstek Josip, c. kr. davčni praktikant. (Vsi v Idriji.) Hladnik Fran, vinski trgovec na Čevci pri Dol. Logatcu. — Kamniške podružnice: Mejač Andrej, posestnik, trgovec in dež. poslanec v Komendi. Jenko Ljudevit, župnik v p. na Skaručni. Majdič Fran ml., lastnik parnega mlina na Viru. Schweiger Fran, c. kr. sodni sluga v Kamniku. — Podravske podružnice: Ustanovnik s prispevkom 60 K je postal vrli narodnjak in prijatelj planinstva gospod Ivan Lamprecht ml. v Karčevini pri Mariboru. Škrbinek Franjo, poslovodja v Rušah. Zemljč Josip, tajnik posojilnice v Št. Lenartu v Slov. Goricah. Pišek Franc, drž. poslanec v Hotinji vasi. Lovrec Andrej, kaplan v Hočah. — Savinske podružnice: Turnšek Viktor, visokošolec v Nazarjih. — Selške podružnice: Doktor

Ušeničnik A., prof. bogoslovja v Ljubljani. Nadrah Ig., duhovni voditelj v Škofji Loki. — Akad. krožka Češke podružnice: Bělovský J. in Šemrov F., dijaka v Pragi.

Darila. Cerkljanski podružnici za kočo na Póreznu: J. Dougan, okr. sodnik v Cerknem, 10 K. Henrik baron Baum v Gorici 10 K. Neimenovana 10 K. Viljem Peternelj, hotelier v Cerknem, 6 K. Franc Čulk, notar v Cerknem, 5 K. Jos. Abram, kurat v Novakih, 5 K. Jakob Rojic, učitelj v Cerknem, 4 K. Jože Ivanov, sedaj v Cerknem, 3 K. Dr. Franc Knavs, dekan v Cerknem, 3 K. Rudolf Lasič, sodni tajnik v Gorici, 3 K. Ljudmila Mesar, učiteljica v Cerknem, 2 K. Tomo Korbar, trgovec v Cerknem, 1 K. Polde Pagon v Cerknem sekuro in nože. Al. Vončina v Cerknem žago in Anton Mauri v Hudi južini različne razglednice. Srčno hvalo izreka vsem dobrotnikom odbor Cerkljanske podružnice. — Podravski podružnici za Ruško kočó: Jožef Melzer 18 krožnikov. Dragotin Švigelj $1\frac{1}{2} m^3$ desak. Ivan Lamprecht ml. 40 K. Gospa Marija Wintenbergerjeva 7 K. Anton Šantel 4 K. Anton Kobi 10 K. Jožef Hallegger 2 mizna prta, 6 otirač, 6 brisalk. Gospa Julčka Sernčeva 12 žlic, nožev in vilic. Gospa Alojzija Glaserjeva 12 žlic, nožev in vilic. Gospa Ivana Sernčeva 6 kavnih skodelic in 6 kavnih žlic. Gospa Marija Glaserjeva 3 posteljnjake. Gospa Reza Stanijeva 12 krožnikov. Gospa Marija Sernčeva 10 K. Ga. Marija Novakova 12 K. Gdč. Micka Novakova razne igralne karte. Ga. Marija Jugova 10 K. Ga. Anastazija Pinteričeva 12 K. Ga. Julijana Mulejeva 10 K. Gdč. Micka Mulejeva 6 kavnih skodelic. Gdč. Ančka Mulejeva stroj za kavo. Gdč. Mima Bajčeva 6 kavnih skodelic. Gdč. Lizika Mulejeva 12 žlic, nožev in vilic. Gospodična Micka Senekovičeva 12 krožnikov. N. Tisovec 5 K. Hinko Dobnik 2 K. Jožef Lamprecht 1 K. Ga. Julčka Švigljeva malin za kavo, kuhinjska noža in vilice. Gospa Linika Oswaldova 2 umivalnika. Pavel Glaser 2 K. Anton Godec 2 ponvi. Slavno društvo „Touristenverein die Naturfreunde“ 20 K. Podružnica izreka vsem darovalcem prsrčno zahvalo ter se še priporoča drugim svojim prijateljem. — Akademičnemu krožku: Anton Chvála, trgovec v Pragi, 10 K. J. Gorup, trgovec v Trstu, 10 K. Dr. Gustav Hess, notar v Týněm nad Vltavo, 10 K. Profesor Vi. Hráský, državni poslanec na Dunaju, 20 K. Kluba čeških turistov podružnica v Plzni 20 K. Dr. Gustav Kreiml, notar v Pragi, 10 K. Lušinova zbirka v Pragi 5 K. L. Mareš, svetnik dež. odbora v Pragi, 20 K. Peternelova zbirka v Pragi 6 K. Dr. St. Prachenský, advokat in občinski odbornik v Pragi, 30 K. Dr. Vi. Ružička, zdravnik v Pragi, 10 K. Skupaj 151 kron.

Otvoritev Ruške kočé na Pohorju se bo vršila dne 8. septembra. Ob desetih popoldne bo propoved s sv. mašo v romarski cerkvi sv. Areha (Henrika) in takoj po opravi blagoslovljenje in otvoritev kočé. Cerkvni del slavnosti opravi znani slovenski propovednik in planinec, g. dr. Medved, c. kr. profesor v Mariboru. Po oficijalnem delu bo na trati pred kočó ljudska veselica na „prav planinski način“. Sloveča pohorska godba bo marsikaterega izletnika tako navdušila, da bo odložil potno torbo in palico ter si poiskal krepko pohorsko dekle in poskočil in zaplesal „pohorsko polko“. Možnarji in vesele planinske pesmi se bodo glasile daleč po temnih pohorskih šumah. V kočí bo pripravljena velika zaloga pristnega pohorskega in haloškega vinca ter najboljšega piva. Dobivala se bodo mrzla in topla jedila, ki jih preskrbe vrle ruške in smolniške žene, priznane dobrežkuharice. Ker so zveze po železnici ugodne, lahko pridejo bližnji udeleženci 8. septembra do kočé, daljni izletniki se pa naj pripeljejo prejšnji večer ter prenočijo v Rušah, oziroma v Framu ali

v Slov. Bistrici. Seveda bo tudi v koči več postelj že pripravljenih. Ker imamo v Rušah mnogo letoviščarjev, se naj blagovolijo prej pisмено javiti tisti izletniki, ki hočejo tukaj prenočiti.

Odbor Podravske podružnice.

Savinska podružnica stavi prav pridno enonadstropno planinsko kočo na Okrešlju, ki jo hoče imenovati po vseučiliškem profesorju dr. Frischaufu, odkrivatelju Savinskih planin, prijatelju in podporniku ne samo naše podružnice, ampak vsega „Slovenskega planinskega društva“.

Silen snežen plaz je popolnoma porušil minolo zimo planinsko stavbo „Nemškega planinskega društva“ na Okrešlju. Savinska podružnica je takoj dobila dovoljenje, da sme na Okrešlju postaviti našo kočo. Otvorili jo bomo že letos jeseni dne 4. septembra in takrat tudi praznovali sedemdesetletnico prof. Frischaufa, ki je častni član „Slov. plan. društva“, častni občan v Solčavi, Lučah, na Ljubnem in častni član tudi „Hrvatskega planinskega društva“, „Primorskega planinskega društva“ in več turističnih nemških društev.

Odbor Savinske podružnice vabi vse k otvoritvi koč na Okrešlju v spodnještajerski Svici. Sprejeti hoče udeležnike priručno-planinsko. Pridejo naj pa vsi prijatelji planin že 1. septembra k Sv. Frančišku blizu Gornjega grada*) na veliko ljudsko slavnost, na „planinski sejem“, katerega čisti dobiček je namenjen zgradbi Frischaufove koč. 2. in 3. septembra bodo izleti v Savinske planine (na Ojstrico, Planjavo, Rinko, Skuto, Kamniško sedlo, Mrzlo goro, na Menino i. t. d.) in v doline (na Ljubno, v Luče, Solčavo, Logarsko dolino, k slapu pod Rinko, v Gornji grad i. t. d.). Stavba Frischaufove koč bo dosti stala, zato je želeti, da planinski sejem tudi gmotno dobro uspe. Prosimo torej, naj vse podružnice prirede izlet v Savinske planine, naj agitirajo za našo prireditev in naj bi tudi drugi člani in članice kako reč prodajali na sejmišču — saj bo planinski sejem toliko boljši, če bo dosti prodajalcev in kupcev. Dobro došla bi tudi zbirka med članicami in člani ali v denarju ali pa v dobrih za srečolov. Darovi naj se pošljejo odboru Savinske podružnice v Gornjem gradu.

V največje veselje pa nam bo, ako nam bo možno prav dosti članov in članic „Slovenskega planinskega društva“ sprejeti na naših prireditvah od 1. do 4. septembra t. l.

Odbor Savinske podružnice.

Otvoritev Pirnatove koč na Javorniku. V nedeljo, dne 4. avgusta t. l. se je ob 10. uri dopoldne slovesno blagoslovila in otvorila Pirnatova koč na Javorniku. Že dan poprej je odbor Idrijske podružnice preskrbel, da je bila koč temu slovesnemu trenutku primerno okrašena. Pred koč sta stala dva mlaja, na katerih sta ponosno vihrali slovenski trobojníci. Istotako je bilo vse ospredje okrašeno s trobojnicami in z zelenjem, z vrha koč pa je mogočno plapolala velika trobojnica, ki je daleč na okoli naznanjevala, da se ta dan vrši na Javorniku nekaj slovesnega. Vreme sicer prejšnji dan ni bilo nič kaj vabljivo, bati se je bilo celo dežja, a siloviti severni vetrovi so prepodili nevarne megle in oblake ter napravili za otvoritev najkrasnejši poletni dan. Že na predvečer se je zbralo mnogo turistov in turistinj v koči, največ pa jih je dospelo na goro šele na dan otvoritve. Da je bila Idrija najčastneje zastopana, tega menda ni treba posebej omenjati, pa tudi iz drugih krajev so se izletniki in zastopniki raznih podružnic udeležili v častnem številu. Točno ob 10. uri se je koč blagoslovila. Ta cerkveni obred je izvršil gospod Josip Pravhar, kaplan v Črnem vrhu. Nato je pozdravil načelnik Idrijske podružnice,

*) Glej 7. številko „Pl. Vestnika“, stran 113.

gospod Vaclav Helmich, c. kr. poštar v Idriji, vse navzočne, zlasti zastopnike raznih podružnic ter proglasil kočo za otvoreno. Trije mogočni strelji iz topičev so poveljali ta slovesni trenutek. Podružnični tajnik, gospod Avguštin Šabec, c. kr. učitelj v Idriji, je potem v svojem govoru opisal postanek kočje in razne ovire, ki so zakasnile otvoritev, ter nazdravil gospodu profesorju Maksu Pirnatu, po katerem se imenuje kočja. Trikratni „živio“ je pričal, da je glede zaslug za kočjo in glede planinstva sploh gospod profesor zaslužil, da smo se ga spomnili ob tako slovesnem trenutku. Z vznesenimi besedami je navduševal potem gospod profesor sam navzočne, zlasti mladino za planinstvo ter opozarjal na lepote slovenske zemlje, ki se razgrinjajo človeškim očem zlasti z vrh gorá. Z navdušenjem sprejetemu govoru gospoda profesorja je sledil še govor gospoda Petra Breliha, ki je kot zastopnik sosednje Cerkljanske podružnice prinesel pozdrave njenih članov ter povabil podružnico in navzočne na enako slavnost na Póreznu.

Izletniki so se po slovesni otvoritvi razkropili na razne strani. Največ jih je šlo na vrh, od koder je čaroben pogled na vse plati, zlasti na morje. Razvila se je prav prijetna zabava in med veselim prepevanjem je le prehitro prišel čas odhoda. Vsa družba se je prav radostno vrnila v Črni vrh, kjer se je nadaljevalo veselje tega slovesnega dne.

Pirnatova kočja, ki leži v sedlu pod vrhom 1242 m visokega Javornika, ali, kakor tudi pravijo, Medvedovega turna, je komaj za streljaj oddaljena od kmeta Medveda. Temu Medvedu se je preskrbela koncesija in je torej, kar se tiče hrane in pijače, prav dobro urejeno. Kakor se iz stare, že popisane knjige razvidi, je obiskalo ta za turistiko znameniti kraj že prav mnogo hribolazcev. In zakaj tudi ne? Saj je vsakemu lahko dostopen, kar se pa tiče razgleda, se lahko meri z visokimi gorami.

Z ozirom na skrbno in dobro postrežbo Medvedove družine v njeni hiši in v koči, na udobno pot in krasni razgled je upati, da postane Pirnatova kočja ena najbolj obiskovanih planinskih koč.

Otvoritev plan. kočje na Póreznu. Planinska ideja na Slovenskem ima zopet zaznamovati velik uspeh v svojem delovanju: Cerkljanska naša podružnica je otvorila v nedeljo, dne 11. avgusta t. l. na Poreznu svojo planinsko kočjo. Masivno zidana in odnotraj obita z deskami stoji ta nova planinska stavba prav vrhu Pórezna in vabi turiste v svoje zavetje. Ob ogromni udeležbi se je otvorila kočja in ne samo Cerkljanska podružnica, ampak vse slovensko planinstvo je lahko ponosno na to slavnost.

Že v soboto navsezgodaj je odšla na Pórezn iz Cerkna večja družba turistov, med njimi trije odborniki, da uredijo vse potrebno za slavnost. Med tem, ko so odborniki delali v koči, je par drugih gospodov, med njimi šolski nadzornik v Tolminu, g. Andrej Lasič, prav vrhu Pórezna na posebej za to pripravljeni mizi določilo in označilo posamezne vrhe, ki se vidijo s Pórezna. Hitro je prešel dan ob delu. Proti večeru so začele prihajati nove družbe. Okoli poldevetih je zaplapolal prav na vrhu velikanski kres, ki ga je z nemalim trdom nagrmadil g. Leopold Pagon. Visoko je zaplamtel rdečkasti plamen in navduševal planince k največji radosti, in ko so začele še rakete v trobojničnih barvah švigati proti sinjemu nebu, navzelo se je vseh navzočnih veselje in neka prijetna razposajenost, katero so pridni godci, pevci in vriskači še povečavali. Čeprav so nekateri poglobili po žimnicah, vendar na pokoj ni bilo misliti, ko je vse prešinjala prijetna zavest, da se otvori drugi dan zopet nova stavba, novo zavetišče, nova trdnjava na enem vrhu slovenskih gor, na zelenem

Póreznu. In ta zavest jih je navduševala: peli so veseli turisti in vriskali do ranega jutra.

Lepa noč, posejana s tisočericimi zvezdicami, je pričela bledeti, približeval se je slavnostni dan. Prej jasno nebo se je že prepletalo s čemernimi oblaki in prej tako razposajenim planincem so se zmračili obrazi v strahu, da nevihta lahko pokvari vso slavnost. Ravno ta strah je zadržal marsikoga, ki je v dolini komaj pokukal skozi okno, da ni poletel na vrh k otvoritvi koč. Ko so se pa grozeči oblaki ustavili nad Črno prstjo in se izlili v velikem naluvi ter je žarko solnce z vsem svojim sijajem zablestelo tam nad sivim Grintavcem, so se zvedrili obrazi in veselo vriskanje je pričalo, kako so se oddahnili planinci.

Proti jutru so začeli prihajati prvi izletniki na vrh in ves dopoldan so se vrstile od treh strani cele procesije. Turisti, meščani in domači kmet so prišli, da povečajo slavnost. Velikanska množica je stala okoli poldne vrhu Pórezna in ves greben je bil videti od daleč kakor kako mravljišče. Nekateri so hoteli določiti število navzočih. Začeli so šteti, a dognati niso mogli pravega števila, ker je bilo preveliko vrvenje. Do dvanajststo so jih našteji, a dalje niso mogli. Splošno se sodi, da je bilo v nedeljo vrhu Pórezna 1300 do 1500 izletnikov. Med temi je bilo mnogo turistov iz drugih dežel, večja družba Čehov in na stotine domačega prebivalstva. In vse te množice so uživale ta dan krasen razgled na našo lepo Primorsko in Kranjsko ozemlje, na Julske Alpe in v sosednjo Italijo. Razgled na druge Alpe je žal zakrival mrč.

Za hrano in pijačo je bilo dobro preskrbljeno, vendar je vsled hude vročine in nepričakovanega števila planincev še pred otvoritvijo zmanjkalo piva in vina, s hrano pa se je lahko postreglo prav do konca slavnosti.

Za postrežbo so skrbele pod vodstvom gospe Trčkove požrtovalne gospodične: Mici Tušarjeva, Mici in Julka Brelihova, Kati in Julka Jurmanova, nekatere v narodni noši. Postrežba je bila jako točna in dobra ter so si gospa in gospičice s tem pridobile hvaležnost od številnih planincev.

Proti poldnevu se je zgrnila vsa množica ob strani vhoda v koč in načelnik podružnice, g. Jos. Rakovšček, je v slavnostnem govoru pozdravil navzočne planince, v prvi vrsti zastopnike osrednjega društva iz Ljubljane, dalje zastopnike Češke podružnice iz Prage in zastopnika Hrvatskega planinskega društva iz Zagreba, zastopnike Idrijske, Soške, Radovljiške, Selške, Kranjske, Kamniške, Tržaške, Ajdovsko-Vipavske podružnice, plan. odseka iz Gorice in akad. plan. krožka iz Prage. Zahvalil je tudi vse one, ki so sodelovali pri stavbi koč, imenoma odbornika gg. Fr. Trčka in Jerneja Štravsca v Cerknem in g. Iv. Štravsca v Podbrdu. Podal je nato kratko zgodovino koč: Pred tremi leti se je ustanovila v Cerknem Cerkljanska podružnica Slov. plan. društva, ki je stremila v prvi vrsti za tem, da zgradi na Póreznu planinsko koč. In res! V dobi kratkih treh let je podružnica postavila planinsko koč, katero danes odprva v uporabo vsem planincem, domačinu in tujcu, ki bodo prihajali s prijateljskim namenom občudovat našo krasno slovensko domovino. Koča pa bodi tudi slovenska trdnjava, ki naj brani naše ozemlje proti vsiljivemu in grabežljivemu tujcu. Planinska koč bodi zavetišče vseh Slovanov, pa tudi tujcev, če naš jezik spoštujejo.

Za g. Rakovščekom je povzel besedo g. dr. Tomišek, ki je čestital v imenu osrednjega odbora podružnici na krasno uspelem in solidnem delu ter izrazil zadovoljnost, da stoji koč prav na vrhu Pórezna. Prepričan je, da postane Pórezna mnogoštevilno obiskovan hrib; v to mu pomoreta v prvi vrsti lahki dostop in krasni razgled, ki je eden najlepših v slovenskih planinah.

Dalje sta govorila še arhitekt gosp. Velflik iz Prage kot zastopnik Češke podružnice in prof. gosp. dr. Dvořak iz Zagreba kot zastopnik Hrvatskega plan. društva. Tajnik Idrijske podružnice, g. Šabec, je izrazil v svojem govoru zahvalo Idrijske podružnice, da je poslala Cerkljanska podružnica svoje zastopnike k otvoritvi njene koče na Javorniku, ki se je vršila prejšnjo nedeljo. Vsled poznega časa so zastopniki drugih podružnic opustili svoje govore in župnik na Bukovem, g. Klopčič, je nato blagoslovil otvoreno kočo.

Od krasno uspele slavnosti so se izletniki začeli razhajati na vse strani, posebno v Podbrdo, odkoder so se odpeljali po železnici proti jugu in severu; veliko pa jih je šlo v Cerkno, kjer se je vršila potem neprisiljena planinska zabava ob petju, godbi in plesu. Na čast Cerkljanom moramo poudarjati, da je bilo vse Cerkno v zastavah, in sicer so bile razobešene samo slovenske trobojnice.

Krasen zbor goriških dijakov je razveseljeval na Póreznu in v Cerknem na veselici navzočne s krasnim petjem. Hvala jim! Istotako pa tudi čast in hvala vsem cenjenim darovalcem, ki so na kakršensibodi način pripomogli k zgradbi planinske koče na Póreznu! Hvala nadalje vrlim cerkljanskim fantom, ki so izkazali svojo naklonjenost in požrtvovalnost podružnici s tem, da so skoraj vso notranjo opravo znesli zastonj iz Cerkna v kočo. Ljudstvo samo je bilo stavbi koče jako naklonjeno in je svoje zanimanje pokazalo s tem, da je v stotinah pohitelo k nje otvoritvi. Čast takemu zavednemu ljudstvu!

In zdaj stoji koča vrhu Pórezna. Stoj, stoj krepko, ti mala trdnjava, ustavlaj se krepko viharjem, ki vihrajo okoli tebe in dajaj vzgled svojemu ljudstvu, kako naj stoji tudi ono vedno na braniku, kako naj varuje ugled svojega krasnega ozemlja in odbija tujčeve napade!

Koča bo za letošnjo sezono oskrbovana ob sobotah in nedeljah. Druge dneve je dobiti ključ v Cerknem pri podružničnem blagajniku J. Štravs, v Podbrdu v gostilni g. Iv. Štravs in v Hudi južni v gostilni g. A. Maurija.

Cerkljanska podružnica. Podpisani odbor Cerkljanske podružnice se tem potom najpristrčneje zahvaljuje gospe Mariji Trčkovi, gospodičnam Mici Tušarjevi, Mariji Brelihovi, Katrici Jurmanovi in Katrici Peterneljevi za požrtvovalno in vestno postrežbo pri otvoritvi koče na Póreznu, nadalje gospodom Petru Brelihu, Vaclavu Tušarju in Poldetu Pagonu, ki so požrtvovalno podpirali odbor pri graditvi in otvoritvi koče. Hvala tudi g. Ivanu Bevku in sl. dijaškemu pevskemu zboru iz Gorice za prijazno sodelovanje pri otvoritvi koče in pri planinski zabavi v Cerknem.

Za odbor:

Julij Kogoj, namestnik načelnikov.

B. Štravs, blagajnik.

Novi poti in markacije v Karavankah. (Stol-Golica.) Naše društvo je pred nekaj leti napravilo pot po grebenih od Stola čez Medji dol in Kočno na Golico. Da ustanovi potrebne zveze tudi z železniškimi postajami, je priredilo in zaznamovalo več novih potov, ki so bili dosedaj turistom jako malo znani. Vsi ti poti vodijo v jako zanimive in v nekaterih točkah divno-romantične pokrajine. Novi poti se že nahajajo v seznamku naše knjižice „Markirani poti“, tukaj pa podajemo kratek opis, da bodo naši planinci še bolj pozorni na te novi poti.

1. Nova pot na Golico (Kadilnikova koča) ob Belem potoku in velikem jarku pod Golico. Ta pot krene iz vasi Planine nekaj korakov nad Kopišarjevo gostilno s ceste na levo navzdol po travniku mimo kapelice do Belega potoka, vodi potem kratek čas ob Belem potoku navzgor in zavije

dalje na desno v gozdno pot, vodečo nad rovti okoli kmeta Menta. Pot po gozdu se drži vedno severnozahodne smeri in prehaja končno v veliki jarek, ki drži izpod goliških senožeti navzdol do Belega potoka. Na desni strani tega jarka vodi pot po širokem, z vrha Golice jako lepo vidnem kolovozu in zavije potem na levo stran jarka do pastirske kočice (nekako sredi pota), kjer je tudi studenec. Od te pastirske kočice krene zopet na desno in drži po plazovitem svetu precej strmo navzgor naravnost proti Golici. Pod veliko skalo, kjer se končavajo goliške senožeti, se križa ta pot z ono, ki vodi od Kepe do nemške goliške kočice. Naša pot se obrne takoj zopet kvišku proti veliki zaznamovani skali in se shaja nad to skalo s staro potjo na Golico, in sicer tam, kjer se pričenjajo serpentine proti sedlu Golice. Nova pot je posebno priporočljiva za sestop z Golice, ker je najkrajša zveza do Planine. Pot je posebno priporočati v spomladnem in jesenskem času, ker je v srednjem in zgornjem delu popolnoma suha in tudi že v zgodnji spomladi brez snega.

2. Pot z Javornika na Golico, oziroma na sedlo Kočne. Pri železnem mostu na Javorniku pred Kolbelnovo gostilno je postavljen železen drog, ki kaže skupno pot na Golico in čez Medji dol v Bistrico v Rožu. Pot vodi eno uro ob Javorskem potoku po senčnem gozdu do Javorniškega rovta. V tej vasi krene pot od kolovoza na levo in vodi najprej kot pešpot, potem kot kolovoz preko Starih jam (te rudniške jame so popolnoma opuščene). Od Starih jam se vzpenja pot nekoliko strmeje do razsežnega pašnika „Pustega rovta“ pod Kočno. Ves čas ob potu do Starih jam je dosti dobre pitne vode; v kotu pod Pustim rovtom je obilen studenec z izborno vodo; tukaj je prav primeren kraj za počivališče. Takoj za Pustim rovtom prideš do markirane poti, ki vodi od Planine čez Savske jame na Kočno, in je daljna pot do sedla Kočne skupna. Od Javornika do vrha sedla Kočne je zložne hoje 4 ure.

Kdor potuje na Golico, mu ni treba do vrha sedla Kočne in potem po grebenih do Podgorskega sedla, nego lahko krene po bližnjici pod sedlom Kočne na levo v gozd in mimo majhne kočice polagoma navzgor po gozdu do znanega starega pota, ki vodi od Planine čez Savske jame in Molzišče na Golico. Vsa pot je dobro markirana. Od Javornika prideš na vrh Golice zložno v 5 urah.

3. Pot čez Medji dol v Bistrico v Rožu. Od Javornika vodi pot najprej skupno s prejšnjim do Javorniškega rovta ter gre odtod dalje po kolovozu na desno nad Javorskim potokom. Ne daleč nad Javorniškim rovtom krene na desno kvišku po Medvedji dolini in drži najprej mimo velikega rezervarja, odkoder je napeljan vodovod za javorniško tovarno, potem pa vodi precej strmo kvišku dolgo časa ob šumečem gorskem potoku. Ko preneha hladni bukov gozd, pridemo v ozko gorsko sotesko, nad katero se strmo vzdigujejo skalnati vrhovi Kobilje glave in suha rebra Kočne. Strmina mine in v kratkem dospemo v divji kotel Medji dol. Na strani proti Stolu je ta kotel obrobjen s strmimi, skoro navpičnimi stenami. Vznožje je posejano z ruševjem in tratinami. Od kotla krene pot na levo na vrh sedla, kjer je med Belščico in Kočno prehod na Koroško. Z vrha sedla drži na Koroško pot čez Zavrh v Bistrico (postaja nove železnice). Nekoliko pod vrhom sedla na koroški strani je tik pri stezi studenec in nekoliko niže drug močnejši studenec. V eni uri pa že dospješ v vas Zavrh, kjer je še precej dobra turistovska gostilna (nemška). Nadaljna pot vodi po dobrem kolovozu skoz romantično sotesko do Bistrice v Rožu. Prehod čez Medji dol je ena najlepših in najromantičnejših tur v Karavankah. V Medjem dolu je križišče s potom, ki vodi po grebenih od Stola na Golico.

4. Pot z Javornika na Belščico in Stol. Nekoliko bolj strma, toda tudi prijetna je pot z Javornika čez Koroško Belo na Stol. V 1 $\frac{1}{4}$ ure dosepeš na senožeti Matičkov in Olipov rovt, odkoder je lep razgled po dolini; kaj krasno se vidita Bled in nova železnica. Vrh tega rovta izvira ob kolovozu, ki vodi počez, studenec tik pri senenih svislih, kjer se da za silo tudi prenočiti. Od tega rovta vodi na desno kolovozna pot do Valvazorjeve kočice ($\frac{3}{4}$ ure), kvišku od rovta pa drži navzgor proti Belščici zaznamovana pot, po kateri prideš v 3 urah na Belščico, oziroma v 4 urah na Stol. Ta pot je suha in trdna in nudi, čim više stopaš, tem lepši razgled. Ko dosepe pot k pastirski koči na Belščici, se snide s potjo, ki drži po grebenih od Stola proti Medjemu dolu. Turisti, ki hodijo po tej poti, dobe okrepleča na Koroški Beli v gostilni Jožefa Rozmana; tam se tudi preskrbi na zahtevo nosač.

Za prireditvev navedenih potov z Javornika na Golico, Medji dol in na Stol gre glavna zasluga gospodu Janku Baragi, nadučitelju na Koroški Beli.

Pot vrhu Golice, t. j. pot, ki vodi od nemške planinske kočice do vrha Golice in do Kadilnikove kočice, je last Slovenskega planinskega društva. Kupilo jo je od posestnikov, ki imajo tam svoje parcele. Slovensko planinsko društvo (Kranjskogorska podružnica) je tudi že o priliki stavbe Kadilnikove kočice to pot precej razširilo in popravilo.

Markacije v Bohinju. Na novo je markirana pešpot z Boh. Bistrice proti Bohinjskemu jezeru, ki vodi čez Dobravo in po stranski poti pod „Kokom“ in za vasjo Kamnjami (bližnjica). Izvedena je pot in markacija iz Starih fužin čez planino „na jezeru“ in čez Dedno polje k Sedmerim jezerom. Tudi je zaznamovana pot od Bohinjskega jezera čez Globoko v Tolmin.

Prostor za novo kočico je kupilo naše društvo že leta 1904. od udeležencev v Trenti na Zelenici, t. j. na južnozahodni strani Triglava, in ravnokar se je posrečilo izvršiti zemljiškopravno ureditev tega kupa. Nameravana nova kočica bo stala približno v višini Triglavske kočice na Kredarici in bo nudila ravno tako razsežen razgled, kakršnega uživamo s Kredarice. Nova kočica bo dobro došla vsem obiskovalcem Triglava, ki potujejo po potih iz Trente ali preko Sedmerih jezer.

Pot pod »galerijami« k Aljaževemu domu v Vratih je popravljena in z žico zavarovana, torej gre sedaj tod lahko vsakdo brez nevarnosti.

Kranjskogorske podružnice občni zbor se je vršil v nedeljo, dne 28. julija t. l. ob 4. uri popoldne v Višnarjevi gostilni na Jesenicah ob pičli udeležbi članov. V odbor so bili izvoljeni gg.: Alojzij Schrey, Karel Višnar, Mihael Salberger in dr. Josip Tičar. Podrobnejše poročilo priobčimo, kadar ga določijo podružnični odbor.

RAZNOTEROSTI.

Alfonz Pavich pl. Pfauenthal, c. kr. namestniški podpredsednik v p., je podaril za Triglavsko kočico vezano „Ö. Touristen-Zeitung“ in tri Pernhartove triglavske panorame ter poklonil marmornato ploščo v spomin Marka Pernharta, ki se je vdelala blizu vrha Triglava. Bodi izrečena prijatelju in ljubitelju naših planin za to iskrena zahvala!

Iz Bohinja. Sedaj, ko je nastopilo ugodno vreme, prihaja vedno več občudovalcev prekrasne in nepopisne miline in tihega zavetja pri izvirku divne Savice. Od vseh krajev spejo turisti in ljubitelji naravnih krasot: Slovani, Nemci, Italjani, Francozi, Angleži... Tudi avstrijski ministrski prezident barou

Beck, ki je incognito nekaj dni stanoval s svojo obitelji pri Sv. Ivanu ob Boh. jezeru, je prišel peš občudovat to izredno naravno lepoto. V pogovoru z gosp. ravnateljem Kranjske kmetijske družbe je dejal: „Izredno sem zadovoljen in vesel, da sem obiskal ta prekrasni kotiček z izviro te predivne Savice!“ Tudi v prejšnjih časih so visoki gospodje, da, celo člani vladajoče cesarske hiše posečali te krasne predele naše prelestne pokrajine. In ravno letos julija meseca je minilo 100 let, odkar je dal za slovensko književnost toli zaslužni mecen in posebni prijatelj našega pesnika Vodnika, baron Žiga Zois, izklesati in vzdati spominsko ploščo na najlepšem kraju ob izviri Savice na čast nadvojvodi Ivanu Salvatorju, ki je bil prijatelj slovenskega naroda in si je pridobil veliko zaslug pri iskanju naravnih lepot in občudovanja vrednih prikazni.

Latinski napis na spominski plošči se glasi:

Joanni Archiduci Austriae geognostae origines calcarei alpini scrutanti ad fontem Savi, VIII. Iduum Julii.

MDCCCVII

D. D. D.

Zois metall. bohinens. culto(r).

Društvo za privabitev tujcev za Dovje in Mojstrano je napravilo nad Mojstrano ob Črni gori novo, lepo, ravno, senčno stezo ob Triglavski Bistrici in pri Peričniku brv čez Bistrico. Nova pot, ki je zaznamovana s kaži-poti, jako ugaja planincem in izletnikom radi lepega, romantičnega razgleda na gorovje ob slapu Peričniku ter radi hodijo po njej do Peričnika in dalje v Vrata k Aljaževemu domu.

KNJIŽEVNE NOVOSTI.

„Alpi Giulie“. N. Cobol. To je naslov nedavno v Trstu v knjižni zalogi „Ettore Vram“ izšli knjigi, obsegajoči 280 strani. Cena 3 K. Knjigi so priloženi topografski načrti, izdelani približno tako kakor v Alpskem Vestniku naše Češke podružnice, in fotografski posnetki odličnih vrhov.

Pisatelj opredeljuje najprej Julske planine v zmislu, da segajo od hudo-urnika Bele (Fella), ki teče od Pontebe do Tagliamenta, pa do grebena na kranjsko-goriški meji od Krna do Črne prsti, ter se bavi le s pravimi Alpami brez prednjih Alp. V prvem delu opisuje Triglavsko, Razorsko, Jalovčevo in Mangartsko skupino, v drugem delu pa Viš, Hudo polico, Kanin in grebena na severni furlanski meji in južni, ki zapira Rezijo proti Furlaniji. Mejo vzhodnega in zahodnega dela mu tvori Soška dolina.

Skoraj vsi italijanski spisi o avstrijskih pokrajinah, navidezno še tako znanstveni, se odlikujejo po šovinistnem nacionalnem stališču. Za tuja lastna imena velja italijanski pravopis ter so imena kolikor toliko uravnana po italijanski izreki. Italijanom iz kraljevine bi tega niti ne mogli zameriti, pač pa Italijanom tržaškim, ki žive sredi slovenskega življa in ki omejujejo skoro vse svoje turistično delovanje na slovenska tla. N. Cobol je itak bržkone slovenskega pokolenja — soditi po imenu — ter tudi njegov ilustrator, ki se piše Kobau. Pisatelj sam ne more premagovati domačega vpliva in rabi čestokrat pristno slovensko pisavo, n. pr. Luknja, Rjovina, Razor. Konsekventno pa piše namesto Triglav „Tricorno“. Dovolil si je celo prevod našega Razora v „Solcato“ in Kanjavca v „Cima degli Avoltoi“. Nomenklatura zahodnega dela se drži furlanskega in rezijanskega izrekanja; tako n. pr. namesto Bela peč „Biela pečt“, Rezijani namreč izgovarjajo „ć“ skoraj kakor Hrvatje „tj“. Izraza Huda

polica za Montagio noče poznati, marveč je napravil iz njega Huda „palizza“ ter se norčuje iz tega nazivanja, češ, da ga je ustvarila otročja pastirska fantazija. Ako bi se bil N. Cobol količkaj informiral, bi bil izvedel, da se imenuje ves greben od Montagia pa do Cregnedul (Krajni dol) ne „palice“, ampak „police“, odtod „Balitren“. Montagio sam se dejanski ves ne imenuje Huda polica, ampak le ves prvi greben. Je pa vsled tega imenovanje vrha samega opravičeno. V pisavi je nedosleden: piše „Smerjetna glava“ na str. 29., „Smarjetna glava“ na str. 34. nam. Šmarjetna glava itd. Namesto Konjska planja piše „Konisha Planja“. Več imen seveda ne pozna. Profesor Albin Belar mu je Belaz. Vogel nad Sočo (2350 m) si tolmači s Carbone, torej mu je oglje. Mož očitno jako površno razume slovenski, ker bi sicer moral ločiti vogel in oglje. Prisojnik mu je seveda Prisanig, Pihavec Bihauz, Golica Holiza, Vršič piše Versich ali tudi Ursič. Vodnik Mrakič v Bolcu mu je Mare. Planina Zapotok v Trenti mu je Zapotrum in na str. 78. imenuje planino v Trenti „Trentalm“, bogzna zakaj nemški. Na str. 182. izvaja ime Ursich, kar je očitno slovenski vršič, iz latinskega monte Ursinum, sklicujoč se „znanstveno“ pri tem na testament nekega grofa Cacellina konec 11. stoletja, ki je zapustil svojemu dediču hribovje Ursinum in Caninum.

V celi knjigi sploh ni sledu, da bi pisatelj poznal dela slovenskih in čeških planincev, na katere bi se moral ozirati, ako bi hotel napraviti pravilen opis Julskih planin.

Knjiga je tudi tendenčna s turističnega stališča. Pristop na Triglav opisuje tako, kakor da bi bil ugoden le iz koč Marije Terezije, Dežmanove in Baumbachove koč. Kredarico omenja le mimogrede. Sistematičnega delovanja Slovenskega planinskega društva sploh nikjer ne omenja. Kdor čita knjigo, dobi vtisk, da so vse, kar se je storilo v vzhodnih Julskih planinah, storila nemška društva in nemški in laški turisti. Imenitnega turista Kugyja prišteva seveda Italijanom, dasi je tržaški Nemeč. Tako daleč gre, da opisuje pristop na Triglav iz osteria Alias (krčme Aljaževe!) skozi Vrata in čez Prag na Dežmanovo koč in odtod na Triglav. Naposled dostavlja: „Iz Vrat za krčmo „Alias“ je tablica, ki napoveduje stezo na Triglav, vodečo naravnost, ne da bi se teknila Dežmanove koč, h koči Kredarici“. Na strani 27. izrecno poudarja, da je Dežmanova koč najbolj obiskovana v Julskih Alpah, ne takne se pa Kredarice. Vse najvišje steze v Razorsko-Triglavski skupini, ki jih je napravilo Slov. planinsko društvo, prezira ali pa jih omenja tako, da čitatelj ne zve, kdo jih je napravil, oziroma da domneva, da jih je uredilo kako nemško planinsko društvo.

Več napak je tudi pri višinah vrhov. Tako navaja za Sui plaz enkrat 2643 m, drugokrat 2736 m, ne da bi pojasnil razliko. Prav pa je popravil višino Kaninske koč Nemškega plan. društva, ki je napovedana na koči sami z 2200 m, s točnejšo višino 1810 m; po mojem utegne biti okoli 1900 m.

Triglavsko in Mangartsko skupino očitno bolj pozna nego zapadne, zlasti italijanske. Tako n. pr. na strani 226. popolnoma napačno poroča, da je premogovnik v dolini Resártico opuščen, kar pa ni res, ker že več let kopljejo v njem. Tudi glede daljave, oziroma časa za pristop in sestop je veliko bolj negotov na italijanskem teritoriju nego na našem slovenskem. Tako piše na str. 226., da je iz Rezjute do vrha Lavere 3 ure; to ni mogoče, ker je za jako dobrega hodca brez počitka iz Rezjute do druge planine Gai 3 ure in odtod še eno do vrha. To velja tudi za Plavris. Sicer pa je pisatelj jako nedosleden pri napovedbah časa za pristop in sestop. Semintja napoveduje skrajno pičel

